

WRZESIEŃ 2025

ZASIŁEK MACIERZYŃSKI

FUNDACJA TAURUS

CZEGO DOWIESZ SIĘ Z INFORMATORA:

- zasady przyznawania zasiłku macierzyńskiego
- przesłanki jego urlopu macierzyńskiego
- okres wypłaty zasiłku
- wysokość świadczenia

Zasiłek macierzyński to świadczenie wypłacane rodzicom w związku z narodzinami dziecka lub przyjęciem go na wychowanie. Jego celem jest zapewnienie wsparcia finansowego w czasie, gdy rodzic opiekuje się nowo narodzonym dzieckiem i nie pracuje zawodowo. Zasady przyznawania i wypłaty zasiłku reguluje przede wszystkim Kodeks pracy oraz ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

W informatorze znajdziesz praktyczne informacje: kto może otrzymać zasiłek macierzyński, na jak długo przysługuje świadczenie, jak je uzyskać i w jakiej wysokości jest wypłacane.

Podstawy prawne przyznawania zasiłku:

- Kodeks pracy (art. 180 - 182 k.p.), który reguluje prawo do urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego i ojcowskiego,

- tzw. ustawa zasiłkowa (art. 29–31), która określa zasady ustalania prawa do zasiłku, jego wysokości oraz trybu wypłaty.

Zgodnie z art. 29 ustawy zasiłkowej, zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej kobiecie w razie urodzenia dziecka w okresie ubezpieczenia chorobowego. Uprawnionym do zasiłku może być jednak nie tylko matka dziecka. Przepisy przewidują możliwość pobierania zasiłku także przez ojca, a w określonych sytuacjach przez innych członków najbliższej rodziny.

Warunki nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego

Prawo do zasiłku macierzyńskiego powstaje z mocy prawa, z chwilą urodzenia dziecka (lub przyjęcia go na wychowanie, np. w przypadku adopcji). Zasiłek przysługuje wyłącznie osobom objętym ubezpieczeniem chorobowym – co do zasady są to pracownicy zatrudnieni na podstawie umowy o pracę, osoby prowadzące działalność gospodarczą oraz osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych, jeśli podlegają ubezpieczeniu chorobowemu dobrowolnie.

Istotne jest, że do nabycia prawa do zasiłku nie jest wymagany okres wyczekiwania, w przeciwieństwie np. do zasiłku chorobowego. Już od pierwszego dnia ubezpieczenia kobieta, która urodzi dziecko, ma prawo do zasiłku macierzyńskiego.

Wysokość i okres pobierania zasiłku

Okres pobierania zasiłku macierzyńskiego odpowiada okresowi urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego przewidzianego w Kodeksie pracy.

Każdej pracownicy, która urodzi dziecko, przysługuje prawo do urlopu macierzyńskiego. Jego długość zależy od liczby dzieci urodzonych podczas jednego porodu i wynosi:

- 20 tygodni - przy urodzeniu jednego dziecka,
- 31 tygodni - przy urodzeniu dwojga dzieci,
- 33 tygodnie - przy urodzeniu trojga dzieci,
- 35 tygodni - przy urodzeniu czworga dzieci,
- 37 tygodni - przy urodzeniu pięciorga lub większej liczby dzieci.

Część urlopu można wykorzystać jeszcze przed porodem - maksymalnie 6 tygodni. Niewykorzystane dni przechodzą automatycznie na okres po urodzeniu dziecka, tak aby łączna długość urlopu odpowiadała powyższym wymiarom.

Po porodzie matka musi obowiązkowo wykorzystać co najmniej 14 tygodni urlopu macierzyńskiego. Po tym czasie może zrezygnować z dalszej jego części i wrócić do pracy, ale tylko wtedy, gdy:

- pozostałą część urlopu przejmie ojciec wychowujący dziecko, który jest pracownikiem, lub

- ojciec dziecka – ubezpieczony – przerwie swoją pracę lub działalność zarobkową, aby osobiście opiekować się dzieckiem.

W takiej sytuacji ojciec ma prawo do niewykorzystanej przez matkę części urlopu macierzyńskiego.

Wysokość zasiłku:

- standardowo zasiłek wynosi 100% podstawy wymiaru zasiłku przez okres urlopu macierzyńskiego,
- za okres urlopu rodzicielskiego przysługuje 70% podstawy,
- istnieje możliwość złożenia wniosku o wypłatę zasiłku w uśrednionej wysokości 81,5% podstawy za cały okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego (art. 31 ustawy zasiłkowej).

Uzupełniający urlop macierzyński:

Kodeks pracy przewiduje szczególne rozwiązanie dla rodziców noworodków wymagających dłuższej hospitalizacji. Zgodnie z art. 180² k.p., pracownica (albo pracownik - ojciec wychowujący dziecko) może skorzystać z dodatkowego, tzw. uzupełniającego urlopu macierzyńskiego bezpośrednio po podstawowym urlopie macierzyńskim.

Prawo to przysługuje w zależności od sytuacji zdrowotnej dziecka i jego wieku ciążowego w chwili narodzin:

- W przypadku skrajnie wcześniaczych narodzin - jeżeli dziecko urodziło się przed ukończeniem 28. tygodnia ciąży lub ważyło mniej niż 1000 g, rodzic ma prawo do przedłużenia urlopu macierzyńskiego o tydzień za każdy tydzień pobytu dziecka w szpitalu, aż do momentu ukończenia przez nie 15. tygodnia życia.
- W przypadku wcześniaka z masą powyżej 1000 g - gdy dziecko urodziło się po 28., a przed 37. tygodniem ciąży, dodatkowy urlop wynosi tydzień za każdy tydzień pobytu dziecka w szpitalu do ukończenia przez nie 8. tygodnia życia.
- W przypadku dziecka urodzonego o czasie – jeżeli pobyt dziecka w szpitalu trwał co najmniej 2 kolejne dni i rozpoczął się między 5. a 28. dniem po porodzie, rodzic również nabywa prawo do uzupełniającego urlopu macierzyńskiego, w wymiarze tygodnia za każdy tydzień pobytu w szpitalu, aż do 8. tygodnia życia dziecka.

Celem tego rozwiązania jest zrekompensowanie rodzicom okresu, w którym - z uwagi na hospitalizację noworodka - realna możliwość sprawowania opieki nad nim była ograniczona. Dzięki temu ustawodawca wydłuża okres, w którym rodzic może pozostawać z dzieckiem w domu już po jego powrocie ze szpitala.

Przejęcie urlopu macierzyńskiego przez ojca lub innego członka rodziny

Jeżeli matka dziecka jest ubezpieczona i posiada orzeczenie o niezdolności do samodzielnej egzystencji, może zrezygnować z pobierania zasiłku macierzyńskiego po wykorzystaniu co najmniej 8 tygodni urlopu macierzyńskiego po porodzie.

Od dnia, w którym matka rezygnuje z dalszego pobierania zasiłku, prawo do pozostałej części urlopu macierzyńskiego może przejść:

- ojciec wychowujący dziecko, który jest pracownikiem, lub
- inny pracownik z najbliższej rodziny dziecka (np. babcia, dziadek, rodzeństwo), jeżeli faktycznie podejmie się opieki nad dzieckiem

W takiej sytuacji zasiłek macierzyński za niewykorzystaną część urlopu wypłacany jest osobie, która przejmie opiekę.

Procedura wnioskowania o zasiłek macierzyński

Aby ubiegać się o zasiłek macierzyński, należy upewnić się, że spełnia się warunki ubezpieczenia, tj. minimum 270 dni ubezpieczenia chorobowego w ciągu ostatnich 18 miesięcy (lub 12 miesięcy przy adopcji). Osoba musi być również ubezpieczona w ZUS.

Przed porodem, pracownica powinna poinformować pracodawcę o ciąży (najlepiej na piśmie), a przedsiębiorca – zgłosić ten fakt do ZUS. Wymagane jest również zaświadczenie lekarskie o ciąży i przewidywanej dacie porodu.

Wniosek o zasiłek należy złożyć do ZUS, wypełniając formularz Z-3 (dla pracowników), Z-3a (dla zleceniobiorców) lub Z-3b (dla przedsiębiorców), wskazując dane osobowe, dochody i okres zatrudnienia. Aby otrzymać zasiłek macierzyński za okres odpowiadający urlopowi macierzyńskiemu, trzeba przedstawić odpowiednie dokumenty. Jeżeli wnioskuje się o zasiłek za czas przypadający przed porodem, konieczne jest zaświadczenie lekarskie potwierdzające przewidywaną datę porodu.

Gdy świadczenie ma obejmować okres po urodzeniu dziecka, należy dostarczyć odpis skrócony aktu urodzenia lub jego kopię potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez płatnika składek albo ZUS. Na wniosek osoby uprawnionej oddział ZUS może samodzielnie uzyskać odpis aktu urodzenia z rejestru stanu cywilnego.

Wniosek o zasiłek macierzyński należy złożyć najpóźniej w ciągu 21 dni od dnia rozpoczęcia urlopu macierzyńskiego. W przypadku opóźnienia w złożeniu wniosku, zasiłek zostanie wypłacony tylko za okresy, które przypadają na 3 miesiące wstecz.

Po złożeniu kompletu dokumentów ZUS dokonuje weryfikacji wniosku. W przypadku pozytywnej decyzji, zasiłek macierzyński jest wypłacany przez ZUS.. Świadczenie jest wypłacane co miesiąc na konto bankowe wskazane przez wnioskodawcę.

Nieodpłatna pomoc prawna, porady obywatelskie, bezpłatna mediacja

Masz pytania prawne lub potrzebujesz wsparcia obywatelskiego?
Skorzystaj z bezpłatnej pomocy!

Jak się zgłosić? ☎ Zadzwoń: 616 463 344 (poniedziałek–piątek, 7:30–20:00)
✉ Napisz: npp@um.poznan.pl